

Innehåll

Inledning	3
Organisation & arbetssätt.....	3
Framsyn	4
Koppling till strategiska dokument	5
Mål och prioriterade insatser.....	9
1. Kompetens	9
2. Näringsliv.....	15
3. E-hälsa	21
4. Infrastruktur	25
5. Kommunal e-utveckling.....	30

Inledning

Den digitala omställningen påverkar oss alla på ett eller annat sätt och ibland kan det vara svårt att hänga med i den snabba utvecklingen. Affärsmodeller och konkurrensförutsättningar förändras, nya forsknings- och utbildningsområden uppstår, tjänster och arbetssätt hos offentlig sektor förändras. Digitaliseringen ger oss bra möjligheter att ta oss an de stora samhällsutmaningarna samtidigt som en stor del av befolkningen inte fullt ut är digitalt delaktiga och har svårt att tillgodogöra sig de nya tjänster som produceras. Då behövs inte bara kunskapshöjande insatser utan även en större tillgång till nödvändig teknik och producenter av digitala tjänster måste vara lyhörda redan vid planeringsstadiet för att skapa inkluderande och intuitiva tjänster som blir tillgängliga för alla.

I december 2014 antogs Kalmar läns första regionala digitala agenda – IT i människans tjänst. Den arbetades fram på regeringens uppdrag och i bred samverkan mellan länets aktörer. Sedan dess har agendan reviderats två gånger och detta är alltså den tredje versionen. Den digitala agendan för Kalmar län är ett av flera handlingsprogram under länets regionala utvecklingsstrategi – Klimat att växa i. Syftet med agendan är att med hjälp av prioriterade mål och insatser bidra till uppfyllnad av övergripande mål i den regionala utvecklingsstrategin. Mål och insatser visar också på hur länets aktörer, i samverkan, på bästa sätt kan dra nytta av digitaliseringens möjligheter. Agendan definierar de digitala utmaningar och möjligheter som bedöms ha stor betydelse för länet fram till och med 2022. **Länets digitala agenda avgränsas därmed till områden av strategisk betydelse och till insatser som kräver samhandling eller samverkan mellan olika aktörer.** Den omfattar alltså inte allt det utvecklingsarbete som sker i länet när det gäller digital omställning.

Då teknikutvecklingen går mycket snabbt är det också en utmaning att i agendan skapa ett relevant innehåll som håller över en längre tid. För att undvika att innehållet blir daterat omfattar den därför endast insatser för de närmsta två åren. Dock förväntas effekterna av dessa vara under längre tid. Utöver målbilder innehåller handlingsprogrammet även ett antal prioriterade insatser med beskrivning om bland annat ansvarig samordnande part.

Den regionala digitala agendan utgår från den regionala utvecklingsstrategins prioriteringar, både vad gäller hållbarhetsfrågor och de tre horisontella perspektiven digital omställning, internationalisering och kompetensförsörjning. Utöver dessa behöver även frågan om cybersäkerhet finnas med i allt arbete. Ett utdrag ur regionala utvecklingsstrategin presenteras i bilaga 1.

Den digitala agendan vänder sig till politiker och tjänstemän i offentlig sektor i Kalmar län, men också till företrädare för näringsliv, myndigheter och föreningsliv.

Organisation & arbetssätt

Både framtagande och genomförande av den regionala digitala agendan förutsätter samtal, samverkan eller samhandling mellan flera parter. Vid revideringsarbetet har mål och insatser arbetats fram av en arbetsgrupp inom respektive temaområde eller via dialogsamtal där arbetet letts av en temaområdesansvarig. Resultatet har sedan gått till en referensgrupp eller referenspersoner för synpunkter, återkoppling eller förankring. En förteckning över vilka som deltagit i arbetsgrupper, dialoger och referensgrupper återfinns i bilaga 2.

Till agendan utses en styrgrupp bestående av representanter från Region Kalmar län, styrelsen för Kommunförbundet Kalmar län, Linnéuniversitetet samt en näringslivsorganisation. Styrgruppens uppdrag är att samordna och driva på arbetet med att förverkliga den regionala digitala agendan.

Utöver detta är styrgruppen även aktiv i revideringsarbetet vid framtagandet av en ny version. Styrgruppen träffas en gång per termin och utses av Region Kalmar län och arbetar på uppdrag av densamma. På styrgruppens möten redovisar respektive temaområdesansvarig det pågående arbetet med mål och insatser.

En arbetsgrupp skapas eller kopplas till en insats vid dess uppstart. Initialt diskuteras arbetsgruppens representation, aktiviteter, rimlig tidsplan samt eventuella behov av ytterligare resurser för ett genomförande. På så sätt skapas en större delaktighet i arbetet och alla utgår från samma grund. Den aktör som är angiven som samordnare för insatsen har till ansvar att se till att ovanstående initieras och det är i detta läge insatsen konkretiseras. Detta innebär att den samordnande organisationen inte har ansvaret för att insatsen verkligen genomförs, utan har till uppgift att se till att arbetet initieras och samordnas tillsammans med övriga aktörer.

Formella beslut om insatser och aktiviteter i agendan fattas alltid i respektive berörd organisation, beroende på frågans art.

Arbetet ska så långt som möjligt präglas av ett kunskaps- och evidensbaserat arbetssätt.

I slutet av agendans giltighetsperiod ska en utvärdering ske för att inventera utfört arbete och vilka effekter insatserna har haft.

När det kommer till begrepp, uttryck och definitioner görs det i detta dokument ingen sammanställning eller förklaring av dessa. Det blir en uppgift för respektive arbetsgrupp att diskutera, bestämma och kommunicera definitioner så att alla involverade har samma utgångsläge inför arbetet. Exempel på uttryck, som även flera gånger nämns i detta dokument, och som kan tolkas olika beroende på område och typ av insats, är *digitala verktyg*, *digitala tjänster* och *digital kompetens*. Om det finns vedertagna eller beslutade definitioner inom insatsområdet bör givetvis dessa användas och kommuniceras för att undvika missförstånd.

Risker och sårbarheter

Digitaliseringen omnämns ofta som en förändring av samhället i stort och då oftast ur ett positivt perspektiv, det vill säga, bättre service, effektivare arbetssätt, enklare vardag etc. Men att gå från ett analogt till ett mer digitalt samhälle, innebär också nya risker och hot. Det kan till exempel röra sig om ökad risk för informationsläckage, bristande källkritik eller ökad psykisk ohälsa bland yngre. Likaså kan delar av den digitala infrastrukturen drabbas av avbrott eller sårbarheter. Riskbedömningar behöver göras kontinuerligt inom respektive insats då nya hot och risker uppstår till följd av en teknik- och samhällsutveckling. Likaså är det viktigt att reflektera över den digitala transformationens konsekvenser för olika aktörer i samhället. Att analysera effekterna av en ökad digitalisering och införande av ny teknik är nödvändigt. Det är därför viktigt att risk- och sårbarhetsperspektivet och ett medvetet säkerhetstänkande finns med i allt arbete inom den regionala digitala agendan.

Framsyn

Även om den regionala digitala agendan har en kort giltighetstid förväntas effekterna av genomförda aktiviteter ge resultat på lång sikt. De arbetsgrupper som formeras för genomförande har stor kunskap inom sitt ämnesområde och det ingår i planeringen av respektive insats att omvärldsbevaka och att väga in och ta hänsyn till både aktuella och framtida strömningar och ny teknik. Det innebär att det i detta dokument inte anges i detalj vilka lösningar eller teknikval som ska göras då förutsättningarna för dessa kan komma att förändras under agendans giltighetstid. Artificiell Intelligens (AI), högpresterande datorsystem (HPC) och cybersäkerhet kommer i allra högsta grad att bli aktuella i och

med EU-programmet Digitala Europa. Likaså kommer automation (RPA), maskininlärning (ML) och blockkedjetechnologi bli en del i diskussionerna kring genomförande av insatser i agendan.

Förändring av arbetsmarknad och utformning av arbetsuppgifter kommer också ha påverkan på detaljutformningen av insatserna. I rapporten *Framtidens kompetensbehov för digital strukturomvandling* (Myndigheten för tillväxtpolitiska analyser och utvärderingar) anges sju framtidsbilder vad gäller digitaliseringens påverkan på arbetsmarknaden under de närmaste tio åren.

1. De flesta arbetsuppgifter kommer snarare att förändras kontinuerligt än att hela jobb försvinner
2. Sektorerna Transport, Handel, IKT och Tillverkning kommer att förändras kraftigt
3. Det är inte alltid de digitalt mogna sektorerna som kommer att förändras mest
4. Vanligt förekommande arbetsuppgifter inom kundsupport, dataanalys, marknadsföring och administrativa arbetsuppgifter kommer att automatiseras helt
5. För att klara den digitala strukturomvandlingen kommer företagen att ha en mix av generell digital kompetens, kompletterande icke-tekniska kompetenser och teknisk specialistkompetens
6. Människor och maskiner kommer att samarbeta för att på bästa sätt utnyttja varandras starka sidor
7. Det kommer fortfarande vara fler män än kvinnor i datayrken

En tydlig konsekvens av framtidsbilderna ovan är behovet av kompetensutveckling då många yrken ändrar inriktning och innehåll. Likaså det fortsatta behovet av ökad jämställdhet inom IT-relaterade yrken. Analysen är givetvis viktig ur ett arbetsmarknads- och kompetensförsörjningsperspektiv, men blir tillsammans med övriga analyser också ett viktigt underlag för de åtgärder som behöver påbörjas redan nu för att forma det samhälle som eftersträvas framöver.

Koppling till strategiska dokument

Då den digitala omställningen mer och mer integreras i hela samhällsstrukturen påverkas också det digitala förändringsarbetet av respektive sakområdes styrande dokument, strategier och handlingsplaner. Det innebär att vi än mer kommer att se digitala dimensioner i områdesspecifika styrande dokument istället för separata digitala strategier. Detta är en väntad och önskvärd utveckling då den digitala omställningen har ett horisontellt perspektiv och bör vara en naturlig del i allt utvecklingsarbete. Nedan nämns flera av de viktiga strategiska dokument som på ett eller annat sätt påverkar arbetet med insatserna i den regionala digitala agendan.

Agenda 2030

Under 2015 beslutade FN:s medlemsländer att förbinda sig till 17 globala hållbarhetsmål. Dessa mål ska vara uppfyllda till år 2030, varför vi i Sverige ibland refererar till dem som Agenda 2030. Målen handlar till exempel om att avskaffa extrem hunger, minska ojämlikheter, främja fred och rättvisa, och lösa klimatkrisen.

Den regionala digitala agendan handlar om att nyttja digitaliseringens möjligheter på bästa sätt. Agenda 2030 och FN:s globala hållbarhetsmål utgör ramen också i detta sammanhang. Den digitala omställningen berör all samhällsutveckling och därigenom samtliga globala mål för hållbar utveckling. Detta handlingsprogram har dock tydligast koppling till följande Agenda 2030 mål:

- 3. God hälsa och välbefinnande
- 4. God utbildning för alla
- 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
- 11. Hållbara städer och samhällen
- 12. Hållbar konsumtion och produktion
- 16. Fredliga och inkluderande samhällen

Klimat att växa i – regional utvecklingsstrategi för Kalmar län

Kalmar läns regionala utvecklingsstrategi (RUS) är en övergripande strategi för länets utveckling och anger en långsiktig riktning för utvecklingsarbetet i Kalmar län.

Utöver strategins fyra utvecklingsområden Delaktighet, hälsa och välbefinnande, God miljö för barn och unga, Hållbar samhällsplanering samt Stärkt konkurrenskraft finns tre horisontella perspektiv som har påverkan på samtliga utvecklingsområden. I bilaga 1 finns utdrag ur länets regionala utvecklingsstrategi med formuleringar som lyfter fram digital omställning som ett av de tre viktiga horisontella perspektiven.

För ett hållbart digitaliserat Sverige – en nationell digitaliseringsstrategi

Regeringen presenterade 2017 en strategi för hur digitaliseringspolitiken ska bidra till konkurrenskraft, full sysselsättning samt ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Strategin anger inriktningen för regeringens digitaliseringspolitik. Visionen är ett hållbart digitaliserat Sverige. Det övergripande målet är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. För att nå det övergripande målet anges fem målområden: digital kompetens, digital trygghet, digital innovation, digital ledning och digital infrastruktur. Länets regionala digitala agenda ligger väl i linje med innehållet i den nationella strategin.

Nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet och #skolDigiplan

Den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet är en grund för arbetet med den digitala omställningen inom skolan. I strategin finns tre tydliga fokusområden med inriktning om att uppfylla målet ”*det svenska skolväsendet ska vara ledande i att använda digitaliseringens möjligheter på bästa sätt för att uppnå en hög digital kompetens*”.

Fokusområden:

- Digital kompetens för alla i skolväsendet
- Likvärdig tillgång och användning
- Forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter

#skolDigiplanen är Sveriges kommuner och regioners (SKR) styrande dokument för arbetet med digitaliseringen inom skolområdet. Planen baseras på den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet och har fokus på hur huvudmännen kan nå målen i strategin. En väsentlig del i #skolDigiplan är handlingsplanen med 18 förslag på initiativ som togs fram under våren 2019.

Vision e-hälsa 2025 och strategi för genomförande

2016 beslutades en strategi för e-hälsoområdet kallat Vision e-hälsa 2025. Målet är att Sverige år 2025 ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens och e-hälsans möjligheter i syfte att underlätta för människor att uppnå en god och jämlik hälsa och välfärd. I början av 2020 beslutades det om en genomförandestrategi för åren 2020-2022. I genomförandestrategin finns fyra tydliga inriktningsmål för ökad utvecklingstakt i arbetet.

- Individens som medskapare,
- Rätt kunskap och information,
- Trygg och säker informationshantering,
- Utveckling och digital transformation i samverkan.

Sverige helt uppkopplat 2025 – en bredbandsstrategi

Regeringen har tagit fram en bredbandsstrategi för Sverige. I denna strategi finns tydliga mål inom främst två områden; tillgång till snabbt bredband i hela Sverige och till stabila mobila tjänster av god kvalitet. De viktigaste målen i strategin är:

- År 2020 bör 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.
- År 2023 bör hela Sverige ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet
- År 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband

Den regionala bredbandsstrategin tar hänsyn till den nationella strategin och det som finns under kapitel 4 i den regionala digitala agendan utgör handlingsplanen för den regionala bredbandsstrategin.

Övriga dokument

Utöver ovanstående strategiska dokument finns ett antal andra dokument, strategier, handlingsplaner med mera som påverkar arbetet med agendan. *Utveckling i en digital tid* (SKR), *Den nationella innovationsstrategin*, *Smart industri - en nyindustrialiseringsstrategi för Sverige*, *Smart specialiseringsstrategi* och *Nationell biblioteksstrategi* är några exempel på dessa.

Övrig påverkan

EU

År 2021 påbörjas en ny programperiod inom EU och flera program får direkt eller indirekt påverkan på det digitala utvecklingsarbetet. Bland annat införs ett helt nytt program, Digitala Europa, där medel

styrts till fokusområdena artificiell intelligens (AI), högpresterande datorsystem (HPC) och cybersäkerhet.

COVID-19

Corona-pandemin har gett stora utmaningar inom alla samhällsområden. Vad gäller digitaliseringen så har den dock fått en viss draghjälp av pandemin. De mest tydliga exemplen är en acceleration av den digitala mognaden och en större acceptans vad gäller användandet av digitala tjänster. Antalet digitala möten och vårdplaneringar på distans har ökat drastiskt. Likaså har många av länets företag ställt om och börjat använda olika digitala tjänster och verktyg för att klara nedgången under pandemin.

Covid-19 har även inneburit utmaningar med att ta fram relevanta insatser till agendan då det kan vara svårt att överblicka behovet efter pandemin (post-corona). Därför behöver arbetsgrupperna kontinuerligt omvärldsbevaka för att kunna ställa om och förändra insatserna till att matcha eventuella nya behov.

Precis som i resten av landet finns i Kalmar län en stor andel av befolkningen som inte är digitalt delaktiga. Här finns en risk att den ökade fysiska isoleringen i kombination med övergång till fler digitala tjänster gett ett totalt ökat utanförskap. Detta behöver bevakas och tas höjd för i det fortsatta arbetet.

Mål och prioriterade insatser

1. Kompetens

Mål 1.1 – Ökad digital kompetens och delaktighet för invånare

Insats 1.1.1 - Förbättra bibliotekspersonalens kunskap om de grupper som befinner sig helt eller delvis i digitalt utanförskap.

Insats 1.1.2 - Stödja folkbiblioteken i arbetet med att identifiera ansvarsfrågan vad gäller digitala frågor på folkbibliotek.

Insats 1.1.3 - Förbättra samverkan mellan folkbibliotek och andra aktörer i civilsamhället i övrigt för att bidra till ökad digital delaktighet.

Insats 1.1.4 – Arbeta med rörlig digital coachning.

Mål 1.2 - Alla inom skolväsendet ges förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens

Insats 1.2.1 - Arbeta för att öka huvudmannens förmåga att strategiskt leda utvecklingsarbetet i verksamheterna.

Insats 1.2.2 - Arbeta för en likvärdig tillgång till digitala verktyg.

Insats 1.2.3 - Arbeta för att öka elevernas digitala kompetens och generella måluppfyllelse.

Insats 1.2.4 - Arbeta för att tillgängliggöra teknisk och pedagogisk support som motsvarar verksamheternas behov.

Insats 1.2.5 - Samverka för att arbetssätt som genom forskning och beprövad erfarenhet visat sig leda till förbättring sprids och kommer alla elever till gagn.

Insats 1.2.6 - Initiera utbildningssatsningar kring fjärrundervisning för länets kommuner.

Mål 1.3 – Öka den digitala kompetensen i offentlig sektor.

Insats 1.3.1 - Initiera utbildningssatsning kring digital transformation för offentliganställda chefer och nyckelpersoner.

Bakgrund

Detta avsnitt har tydliga kopplingar till den nationella digitaliseringsstrategins mål om digital kompetens och digital trygghet. Andra aktuella och relevanta styrdokument och riktlinjer är till exempel den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet och #skolDigiplan.

Digital kompetens är idag nödvändig för att kunna delta i vårt samhälle. I Sverige ser vi trots en relativt hög internetanvändning ett digitalt utanförskap som innebär att människor fullt ut inte kan delta i samhället. Enligt Internetstiftelsens årliga undersökning "Svenskarna och internet" är äldre och personer med ett annat modersmål överrepresenterade bland dem som befinner sig helt eller delvis i digitalt utanförskap. Olika funktionsnedsättningar påverkar också förmågan till digital delaktighet på olika sätt vilket Begripsam visar på i "Svenskarna med funktionsnedsättning och internet 2017".

Covid-19-pandemin har på olika sätt synliggjort styrkor och svagheter i vårt samhälle och för beredskapen inom området digital kompetens. Utbildningsväsendet har i stora delar lyckats ställa om till fjärr- och distansundervisning men det finns fortfarande många utmaningar att lösa. Behovet av digital kompetens för den enskilde invånaren har också blivit tydligare i och med pandemin då många tjänster förutsätts kunna utföras via internet. Det är viktigt att lärdomar och erfarenheter i och med Covid-19-pandemin tas tillvara för att i förlängningen skapa en högre beredskap i samhället om liknande situationer skulle uppstå igen.

Civilsamhället och offentlig sektor har ett gemensamt ansvar att säkerställa en digital beredskap i samhället. Skolväsendet har ett särskilt ansvar för att alla barn och elever ska utveckla digital kompetens och våra lärosäten ska genom forskning och uppföljning garantera att detta görs på vetenskaplig grund. Studieförbund, folkbildning och folkbibliotek samt pensionärs- och handikapporganisationer tillsammans med grundskole-, gymnasie- och vuxenutbildning bör samverka kring vuxna invånares digitala kompetens för att motverka digitalt utanförskap. Nyckelordet här är samverkan så att alla målgrupper nås på ett optimalt och kostnadseffektivt sätt så att vi garanterar digital kompetens för alla i vårt samhälle. Digital kompetens är i grunden en demokratifråga.

Utmaningar och möjligheter

I regeringens nationella digitaliseringsstrategi är ett av målen att "I Sverige ska alla kunna utveckla och använda sin digitala kompetens" och under det första målet i agendan återfinns insatser kring digital delaktighet. I digitaliseringsstrategin konstateras det även att "...biblioteken har en viktig roll för att öka den digitala kompetensen hos allmänheten". Många som vänder sig till folkbiblioteken för att få hjälp med digitala frågor kan antas ha svårt att uppnå en digital kompetens för att självständigt nyttja digitala tjänster.

I bibliotekslagen (2013:801) §2 och 7 framgår att biblioteken är till för alla och ska verka för det demokratiska samhällets utveckling samt öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

I dagsläget erbjuder bland andra folkbibliotek, studieförbund och pensionärsorganisationer, var för sig och i samverkan, utbildningar till målgrupper som befinner sig i digitalt utanförskap. Denna grupp är diversifierad och insatserna behöver vara likaså. Samverkan mellan det offentliga och civilsamhället

krävs för att nå de grupper som befinner sig i digitalt utanförskap och möjliggöra delaktighet i så stor utsträckning som möjligt och här är bland annat kommunernas omsorgs- och socialverksamheter viktiga aktörer.

Skolans läroplan innehåller skrivningar om att alla elever ska få utveckla adekvat digital kompetens. Det innebär både att få lära sig hantera digitala verktyg, men också att få förståelse för de risker och möjligheter som digitaliseringen innebär. För att detta ska vara möjligt behövs både digitala enheter, tillgång till program och läromedel men framför allt digital kompetens hos lärare och skolledare. Digitaliseringen av skolväsendet handlar också om en förståelse för det digitala ekosystemet och hur de olika delarna i ekosystemet behöver sitta ihop för att till exempel underlätta lärares administrativa börda. För att åstadkomma detta behöver den digitala kompetensen i styrkedjans alla delar utvecklas. Digitalisering av skolväsendet kan även handla om att underlätta kompetensförsörjningen och ge förutsättningar för lärande utanför skolans väggar. Alla dessa mål specificeras och konkretiseras i bland annat den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet, #skolDigiplan samt gällande läroplaner. Målen i denna agenda kopplar tydligt till dessa styrdokument.

Under hösten 2023 kommer de första digitala nationella proven (DNP) att genomföras och Skolverket har listat nödvändig teknik och digital kompetens som behövs på skolorna för detta. Förberedelserna för DNP innebär ett omfattande utvecklings- och förändringsarbete ute i verksamheterna. Det som behövs för att kunna genomföra DNP sammanfaller dock i hög grad med det som behövs för ett bra utvecklingsarbete kring skolans digitalisering generellt. Det går alltså att använda förberedelserna för DNP som en hävstång för att utveckla och förbättra skolans förmåga att bedriva en kvalitativ undervisning utifrån gällande läroplan.

För att kunna utveckla den offentliga verksamheten behöver den digital kompetens också utvecklas för de som har ledande positioner. Detta gäller såväl politiker som chefer och andra nyckelpersoner. Digital transformation handlar mer om att kommunicera och utveckla verksamheten än om teknik. Digital kompetens hos beslutsfattare och ledare inom offentlig sektor är dock en nyckelkomponent i den utveckling och digitala transformation som samhället behöver. Olika initiativ behövs för att öka den digitala kompetensen för dessa grupper.

Mål och prioriterade insatser

Mål 1.1. – Ökad digital kompetens och delaktighet för invånare.

Insats 1.1.1 - Förbättra bibliotekspersonalens kunskap om de grupper som befinner sig helt eller delvis i digitalt utanförskap.

Bland de som kommer till folkbiblioteken för hjälp med digitala frågor finns många som befinner sig i digitalt utanförskap, helt eller delvis. De tillhör ofta bibliotekens lagstadgade prioriterade grupper; personer med annat modersmål, med funktionsnedsättning samt äldre.

Folkbibliotekspersonalen i Kalmar län har under tre år utbildat sig inom projektet ”Digitalt först med användaren i fokus”. Detta för att öka sin digitala kompetens och vara bättre rustade för att hjälpa allmänheten med digitala frågor. Ett av målen i projektet är att etablera folkbiblioteken som nav för digital kompetens och demokratisk infrastruktur i samhället. Under projektets gång har det identifierats ett behov bland folkbibliotekspersonalen att få djupare kunskap om de grupper som befinner sig i digitalt utanförskap. I insatsen ingår bl.a. att undersöka förutsättningarna för att bryta ned nationella mätningar om digitalt utanförskap till regional nivå.

Samordnare: Biblioteksutveckling, Region Kalmar län

Insats 1.1.2 - Stödja folkbiblioteken i arbetet med att identifiera ansvarsfrågan vad gäller digitala frågor på folkbibliotek

Enligt förvaltningslagen ska alla myndigheter samarbeta för att bland annat tillgodose medborgarnas behov av god service och underlätta för medborgarna att ha med myndigheterna att göra. Då många frågor om andra myndigheters (digitala) tjänster hamnar hos folkbiblioteken är det av vikt att personalen på folkbiblioteken har kunskap om när de kan hjälpa till och svara på frågor och när de ska hänvisa vidare och till vem.

Samordnare: Biblioteksutveckling, Region Kalmar län

Insats 1.1.3 - Förbättra samverkan mellan folkbibliotek och andra aktörer i civilsamhället i övrigt för att bidra till ökad digital delaktighet.

Studieförbund, folkbildning och folkbibliotek tillsammans med grundskole-, gymnasie- och vuxenutbildning bör ta till vara på gemensamma erfarenheter. Dessa bör också strategiskt ta sig an frågan om hur långsiktiga samarbeten kan utvecklas mellan studieförbund, folkbildning och andra utbildningsaktörer inom det livslånga lärandet i Kalmar län så som pensionärsorganisationer och handikapporganisationer. Samarbetena har vuxna invånares digitala kompetens i fokus och avser att motverka digitalt utanförskap.

Samordnare: Biblioteksutveckling, Region Kalmar län

Insats 1.1.4 – Arbeta med rörlig digital coachning.

Då gruppen som helt eller delvis befinner sig i ett digitalt utanförskap är diversifierad behövs också mer flexibla lösningar. Att ha resurser som inte är knutna till en geografisk plats eller ett färdigt koncept innebär bra förutsättningar för flexibilitet och för att kunna stärka upp redan pågående insatser. Genom att agera på platser där människor naturligt befinner sig kan man lättare nå de som normalt sett inte söker stöd eller information i dessa frågor. Region Kalmar län vill därför satsa på en rörlig och flexibel digital coachning för att tillsammans med länets kommuner och andra aktörer öka den digitala delaktigheten hos länets invånare.

Samordnare: Region Kalmar län

Mål 1.2 - Alla inom skolväsendet ges förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens

Insats 1.2.1 – Arbeta för att öka huvudmannens förmåga att strategiskt leda utvecklingsarbete i verksamheterna.

Huvudmän, förvaltning och rektorer ska ha förmåga att strategiskt leda utvecklingsarbete i verksamheterna. Digitaliseringen är många gånger ett verktyg som kan användas i denna utveckling. För att kunna leda strategiskt behövs kunskaper kring till exempel informations- och IT-säkerhet, informationsförvaltning och beställarkompetens men också en förståelse för det digitala ekosystemet och hur det gynnar arbetet på olika nivåer i verksamheten.

Huvudmännen skapar förutsättningar för förvaltningar och rektorer så att all personal ges möjlighet att utveckla adekvat digital kompetens.

Kommunförbundet Kalmar län omvärldsbevakar och samordnar nätverk för utbyte av kunskap och erfarenheter. Kommunförbundet Kalmar län erbjuder också riktat stöd till skolledande funktioner i utvecklingsarbetet med skolans digitalisering, till exempel genom stöd för utvärdering via verktygen LIKA-ledning och LIKA-lärare. Detta bör göras regelbundet åtminstone fram tills dess att de kommande digitala nationella proven (DNP) är implementerade.

Samordnare: Kommunförbundet Kalmar län tillsammans med huvudmännen för utbildningarna.

Insats 1.2.2 – Arbeta för en likvärdig tillgång till digitala verktyg.

Begreppet digitala verktyg innefattar här både den digitala enhet eleven använder men också de läromedel, program och appar som finns tillgängliga i enheten och via internet. Undervisning enligt gällande läroplan förutsätter tillgång till digitala verktyg både i form av enheter och adekvata program och läromedel. För att elevernas skolarbete inte heller ska begränsas av tid och rum eller särskilda behov behöver länets skolor garantera en likvärdig tillgång till såväl enheter som läromedel och andra hjälpande och stödjande verktyg.

I och med digitaliseringen av de nationella proven har en nivåstandard för digital infrastruktur satts upp. Denna nivå lämpar sig som en lägstanivå som huvudmännen ska uppnå inom agendans giltighetstid.

Kommunförbundet Kalmar län omvärldsbevakar, kvalitetsgranskar och tillhandahåller vissa pedagogiska digitala verktyg och utbildningar kring digitala verktyg.

Varje elev bör också garanteras tillgång till de digitala hjälpmedel som eleven behöver för att klara av sin skolgång.

Samordnare: Kommunförbundet Kalmar län tillsammans med huvudmännen för utbildningarna.

Insats 1.2.3 – Arbeta för att öka elevers digitala kompetens och generella måluppfyllelse.

I och med att klassrummen blir mer och mer tekniktäta och digitala verktyg och läromedel blir fler behöver lärarna utveckla sin kompetens att undervisa i denna miljö. Lärares digitala kompetens är avgörande för elevers lärande och en lägsta gemensam nivå behöver säkerställas vad gäller hantering av digitala enheter, tekniktäta klassrum med de distraktioner som kan uppstå samt att kunna undervisa enligt gällande läroplan där många olika aspekter kring digital kompetens finns inskrivna.

Forskning och utvärderingar visar att införa digitala enheter och digitala verktyg utan en väl implementerad pedagogisk modell riskerar att försämra elevers resultat under en period och då särskilt pojkars resultat. Ett stort pedagogiskt fokus och en anpassad pedagogik är av största vikt när klassrummen utrustas med digital teknik så att de möjligheter som finns utnyttjas på bästa sätt. Lärarnas kompetens kring digitala hjälpmedel behöver också säkerställas. Huvudmännen och Kommunförbundet Kalmar län ser till att tillhandahålla ändamålsenlig kompetensutveckling för att uppnå en adekvat digital kompetens hos lärare och personal i skolan för att garantera en likvärdig undervisning med hög kvalitet och en likvärdig tillgång till nödvändigt stöd.

Samordnare: Kommunförbundet Kalmar län tillsammans med huvudmännen för utbildningarna.

Insats 1.2.4 – Arbeta för att tillgängliggöra teknisk och pedagogisk support som motsvarar verksamheternas behov.

För att användandet av teknik och IKT (information och kommunikationsteknologi) i skolan ska bidra till en förbättrad verksamhet behöver en säker, användarvänlig och avbrottsfri tillgång till digital infrastruktur och digitala verktyg säkerställas. För detta är tekniska och pedagogiska stödfunktioner nödvändiga. I och med att de digitala nationella proven införs förväntas det också finnas lokala stödfunktioner på plats vid genomförandet av proven.

Huvudmännen och Kommunförbundet Kalmar län tillhandahåller nödvändig kompetens på skolorna för att garantera en friktionsfri undervisningsvardag samt möjligheter att kunna genomföra kommande digitala nationella prov.

Samordnare: Kommunförbundet Kalmar län tillsammans med huvudmännen för utbildningarna.

Insats 1.2.5 – Samverka för att arbetssätt som genom forskning och beprövad erfarenhet visat sig leda till förbättring sprids och kommer alla elever till gagn.

Den snabba utvecklingen av samhällets digitalisering ställer krav på rektorers, förskollärares, lärares och elevers kunskaper och förmågor. Samtidigt skapar tekniken nya pedagogiska och didaktiska möjligheter. I den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet handlar det tredje fokusområdet om forskning och uppföljning. I #skolDigiplan har en rad olika initiativ föreslagits för att detta delmål ska kunna uppnås. Det handlar till exempel om stöd till praktisknära forskning och att utveckla strategisk och systematisk datainsamling för att öka möjligheterna till uppföljning av skolväsendets digitalisering.

Linnéuniversitetet (LNU) har på flera sätt utvecklat verksamheten inom teknik och lärande. Bland annat har Sveriges första professor inom educational technology (utbildningsteknologi) tillsatts på LNU. Det finns även en relativt nyskapad forskarskola (UPGRADE) med syfte att stärka lärares förmåga att använda digitala teknologier i undervisningen.

LNU och huvudmännen skapar förutsättningar för att stärka och fortsätta utveckla samarbeten kring att skapa ny kunskap inom IKT kopplat till lärande samt att denna kunskap sprids och tillgängliggörs till verksamma lärare. Kommunförbundet Kalmar län omvärldsbevakar detta forskningsfält samt sprider och tillgängliggör kunskapen till verksamma lärare.

Samordnare: Kommunförbundet Kalmar län, Linnéuniversitet samt huvudmännen för utbildningarna.

Insats 1.2.6 – Initiera utbildningsinsatser kring fjärrundervisning för länets kommuner.

Behovet av att, med bibehållen kvalitet, kunna genomföra undervisning på distans har under senare år ökat. Under Covid-19-pandemin har en hel del undervisning på kort varsel ställts om för att kunna genomföras på distans. Redan innan pandemin bröt ut har dock fjärrundervisning möjliggjort att elever fått tillgång till undervisning av en utbildad lärare när en lokal rekrytering inte gått att genomföra. Lärarbristen är ett växande problem och fjärrundervisning kan vara en del av lösningen för att ge elever tillgång till kvalificerad undervisning. Detta är i dagsläget framförallt ett problem vad gäller kompetensförsörjningen för modersmållärare, men bedöms framöver gälla flera typer av lärare. För att fjärrundervisning ska fungera bra behövs kompetensutveckling inom de specifika delar som en sådan undervisning förutsätter. Kommunförbundet i Kalmar län initierar utbildningsinsatser kring fjärr- och distansundervisning.

Samordnare: Kommunförbundet Kalmar län

Mål 1.3 - Öka den digitala kompetensen i offentlig sektor

Insats 1.3.1 - Initiera utbildningssatsning kring digital transformation för offentliganställda chefer och nyckelpersoner.

Digital kompetens kan definieras som förståelse för den transformation som digitaliseringen innebär i samhället med dess möjligheter och risker samt motivation att delta i utvecklingen. Syftet med transformationen är att skapa värde för medborgarna. Ledarskapet i denna utveckling är en av de viktigaste framgångsfaktorerna. För att detta ska komma till stånd behöver beslutsfattare i offentlig sektor öka sin digitala kompetens och känna ett ägandeskap kring frågorna. För att kunna leda strategiskt behövs kunskaper kring till exempel informations- och IT-säkerhet, informationsförvaltning och beställarkompetens. För att öka tillgängligheten till information från den offentliga sektorn samt öka användbarheten i de e-tjänster som erbjuds behövs också bättre förståelse för användarna samt de lagar och regler som reglerar tillgänglighet.

Kommunförbundet Kalmar län tillsammans med Region Kalmar län ansvarar för att initiera utbildningsinsatser riktade till offentliganställda chefer och nyckelpersoner i Kalmar län för att öka den digitala kompetensen i dessa grupper.

Samordnare: Kommunförbundet Kalmar län tillsammans med Region Kalmar län.

2. Näringsliv

Mål 2.1 – Kalmar län stärker sin position inom digitala affärer.

Insats 2.1.1 - Genomföra aktiviteter för att hjälpa företag och organisationer i länet till ökade satsningar inom digitala affärer.

Mål 2.2 – Nya möjligheter för företag och affärsmodeller att etablera sig och växa i regionen.

Insats 2.2.1 - Pilottest av landsbygdskontor för att skapa nya möjligheter för mindre företag på landsbygden.

Insats 2.2.2 - Undersöka möjligheterna att etablera en europeisk digital innovationshubb (EDIH) i länet eller en regional samverkanspart till en sådan.

Insats 2.2.3 - Fortsatt utveckling av testmiljöer för drönare.

Insats 2.2.4 - Skapa förutsättningar för etableringar av fler e-hälsoföretag i regionen

Mål 2.3 – Underlätta för befintliga företag att vara delaktiga och bidra i den digitala transformationen för att skapa tillväxt i regionen.

Insats 2.3.1 - Öka antalet ansökningar till region Kalmar läns konsultcheckar inom området digital omställning.

Insats 2.3.2 - Regional idémottagning för främjande av företagens digitala utveckling.

Insats 2.3.3 - Skapa hållbar tillväxt genom en strategisk satsning på digitalisering inom besöksnäringen.

Mål 2.4 – Ökad jämlikhet inom IT-relaterade yrken

Insats 2.4.1 – Öka antalet sökande till utbildningar som leder till arbeten som kräver IT-kunskaper.

Bakgrund

Detta avsnitt har kopplingar till den nationella digitaliseringsstrategins mål om digital innovation.

Näringslivet befinner sig i en fas där en digital strukturomvandling är både nödvändig, snabb och intensiv. Den traditionella affärsutvecklingen har mer och mer gått mot att ofta omfatta någon form av digital omställning. Samtidigt ökar behovet av internationalisering och ökad konkurrenskraft. Med rätt kompetens och rätt förutsättningar ger digitaliseringen stora möjligheter för länets företag, men kopplat till detta finns också stora utmaningar. Inte bara för de enskilda företagen i sin omställning, utan även för de myndigheter och organisationer som har det strategiska uppdraget att skapa rätt förutsättningar för näringslivets och samhällets fortsatta utveckling. Därför pågår, riktade till olika branscher, också ett antal nationella, regionala och lokala insatser för att stimulera till en snabbare och smidigare digital omställning. I Kalmar län pågår ett antal insatser vars syfte är att kompetensutveckla företagen och höja den digitala mognaden för en ökad affärsutveckling och stärkt konkurrenskraft. Bland annat projektet Smart Industri Kalmar län (SMINK) med ett antal aktiviteter riktade till Kalmar läns teknikföretag. Projektet DigiBusiness hjälper många företag med affärsutveckling och att utvecklas digitalt. REDIT med projektledning hos Linnéuniversitetet gör både inventeringar och analyser samtidigt som de digitalt kompetensutvecklar. ALMI är aktiv i flera insatser där bland annat Digitalisering 2020 är en viktig satsning för företagen på landsbygden.

Dessutom pågår projektet eHealth Arena där näringslivsdelen ska främja förutsättningar för såväl start av nya bolag, stärkt tillväxt bland etablerade bolag samt nyetableringar i regionen av redan befintliga bolag.

Additiv Tekniknod i Kalmar län är ett projekt som syftar till att öka intresset för teknik och teknikriktade utbildningar. Detta bland annat genom att stimulera spridning och användning av additiv teknik hos länets näringsliv.

På Linnéuniversitetet har sju kunskapsmiljöer utsetts varav en har fokus på digital transformation. Syftet är att i kunskapsmiljöerna samla framstående forskning, utbildning och samverkan. Varje kunskapsmiljö arbetar tvärvetenskapligt för att ta ett mångsidigt grepp om samhällsutmaningarna inom varje område. Här kan samverkan med externa parter ske genom t.ex. samarbetsprojekt, seminarier, kurser, uppdrag, kompetensförsörjning m.m. En annan del av Linnéuniversitetet är eHälsainstitutet som arbetar med forskning, utvärdering, samverkan och utbildning inom eHälsa. Myndigheter, kommuner, regioner och företag anlitar eHälsainstitutet för olika forsknings- och utvärderingsuppdrag inom hälsoområdet. DISA är Linnéuniversitetets spetsforskningsmiljö som arbetar med insamling, analys och nyttogörande av stora datamängder.

Sedan 2017 finns även eHälsomyndigheten i Kalmar. I och med denna etablering, kompetensen inom eHälsainstitutet, projektet eHealth Arena och Linnéuniversitetet samt ett näringsliv inom området, finns stora möjligheter att stärka regionen inom området eHälsa.

Livsmedelsutveckling Sydost och Smart Housing Småland är exempel på två insatser som pågår för utveckling inom livsmedel och trä där den digitala utvecklingen är en del.

Utmaningar och möjligheter

Även om det pågår flera olika insatser och initiativ, krävs ständigt en ökad digital kompetens och digital mognad för att skapa större affärsnytta, konkurrenskraft och tillväxt. Region Kalmar läns digitaliseringscheckar är ett exempel på medel som företagen kan använda för att digitalt utveckla sina verksamheter. Antalet ansökningar till checkarna minskade under 2019 och ett kontinuerligt arbete behövs för att öka intresset för dessa.

Tillverkande industri är en stor och viktig del av Kalmar läns näringsliv, både sett till omsättning, förädlingsvärde och antal anställda. De flesta av länets större företag finns inom tillverkningsindustrin. Inom området pågår en strukturomvandling där antalet anställda minskar samtidigt som förädlingsvärdena ökar till följd av att produktionen blir allt mer automatiserad. Detta medför en förändrad efterfrågan på kompetens, där färre anställda behövs inom produktionen totalt sett, men behovet av spetskompetens ökar.

Flera av de projekt som idag pågår för att främja den digitala omställningen hos företagen i länet avslutas under år 2021. Det gäller till exempel DigiBusiness, REDIT och SMINK. Dock har DigiBusiness fått godkänt av Tillväxtverket för en fortsatt finansiering av projektet DigiBusiness 2.0. Här lyfts bland annat möjligheten att utveckla e-handel hos företagen för att skapa nya och bättre affärer. Likaså innehåller det nystartade projektet *Hållbar Regional Utveckling* aktiviteter som gynnar den digitala utvecklingen inom näringslivet.

Sedan 2018 har projektet SMINK pågått med insatser riktade mot Kalmar läns teknikföretag. Även om projektet avslutas under 2021, och det inte är planerat några nya medel inom Smart Industri, finns särskilda mål i det kommande ERUF-programmet för perioden 2021-2027 som syftar till att stärka små- och medelstora företags tillväxt och konkurrenskraft. Det finns även kopplingar till den regionala strategin för smart specialisering och kapacitetsutveckling för industriell omställning. Inom ramen för ovanstående fortsätter arbetet i samverkan med länets aktörer med att identifiera och ta fram åtgärder för att arbeta med den industriella omställningen.

Kalmar läns strategi för smart specialisering 2021-2027 lyfter fram digitalisering som ett horisontellt område för utveckling av hela samhällsekonomin. Strategin kommer att förverkligas i två övergripande steg. Dels i form av utvecklingsplaner som identifierar respektive kunskapsområdes önskvärda utveckling i förhållande till samhällsutmaningarna och områden där insatser behövs för att uppnå denna utveckling. Dels som handlingsplaner där utvecklingsplanerna omvandlas till konkreta projekt och insatser. I båda dessa steg är digitalisering en horisontell utvecklingsfaktor.

Mål och prioriterade insatser

Mål 2.1 – Kalmar län stärker sin position inom digitala affärer.

Insats 2.1.1 - Genomföra aktiviteter för att hjälpa företag och organisationer i länet till ökade satsningar inom digitala affärer.

Kalmar län är redan idag en stark region vad gäller digitala affärer. Det har inte bara visat sig via de företag som nått framgångar inom området utan även genom att YH-utbildningen, eCommerce Manager (via IHM Business School), nu för första gången förlagts utanför storstadsregionerna. Under hösten 2020 startades utbildningen upp i länet. För att fortsätta stärka positionen som en progressiv e-handelsregion kommer det inom projektet DigiBusiness 2.0 att genomföras aktiviteter i länet för att fler företag och organisationer ska ta steget till ökade satsningar inom området. Detta sker bland annat genom aktiviteter såsom hjälp med affärsutveckling, rådgivning, seminarier, workshops, spetsträffar med mera. Projektet har en tydlig e-handelsinriktning då detta blir allt viktigare för näringslivet i Kalmar län, inte minst med tanke på omställningsbehovet i och med Covid-19. Projektet kommer också att arbeta för en ökad internationalisering hos länets företag.

Samordnare: Kalmar Science Park (projektägare)

Mål 2.2 – Nya möjligheter för företag och affärsmodeller att etablera sig och växa i regionen.

Insats 2.2.1 - Pilottest av landsbygdskontor för att skapa nya möjligheter för mindre företag på landsbygden.

Genom att etablera så kallade landsbygdskontor, dit enmansföretag och distansarbetare kan ta sig för att arbeta, åstadkoms flera positiva effekter. Där skapas ett socialt sammanhang som annars kan saknas vid arbete från det egna hemmakontoret. En tydligare distans mellan arbete och privatliv ger positiva effekter ur ett arbetsmiljö- och folkhälsoperspektiv vilket annars kan vara en utmaning. Möjlighet till nätverkande och korsbefrukning mellan lokala företag ökar. Likaså tillgång till faciliteter som bra bredbandsuppkoppling, mötesrum, videokonferensutrustning, kompetensdelning etc. Här finns också möjligheter att synliggöra digitaliseringen vilket i förlängningen kan skapa förutsättningar för en större digital mognad både hos företag, föreningsliv och den enskilde.

Pilotprojektet kommer att omfatta inventering och analys av lämplig placering av ett landsbygdskontor. Därefter en praktiskt genomförd testperiod följt av utvärdering och förslag på ett fortsatt koncept. I projektet kommer även att inventeras om andra typer av tjänster kan kopplas till landsbygdskontoret.

Samordnare: Region Kalmar län

Insats 2.2.2 - Undersöka möjligheterna att etablera en europeisk digital innovationshubb (EDIH) i länet eller en regional samverkanspart till en sådan.

Inom EU-programmet Digitala Europa kommer från och med år 2021 avsättas resurser för att utveckla EU:s självständighet inom ett antal områden där man tidigare varit beroende av länder utanför Europa. Framförallt gäller detta HPC för analys av data, AI och cybersäkerhet. Genomförandet av programmet Digitala Europa kommer till stor del ske genom så kallade europeiska digitala innovationshubbar (EDIH) samt regionala aktörer som kan kopplas till dessa. Genom en regional kontaktyta ges möjlighet för lokala företag att dra nytta av spetskompetens och resurser inom Digitala Europa.

Under hösten 2020 har en ansökan om att etablera en europeisk digital innovationshubb under rubriken "Health Innovation of Sweden" skickats in. eHealth Arena utgör en av sex parter i ansökan utöver Linnéuniversitet som är huvudsökande.

Samordnare: Kalmar Science park och eHealth Arena tillsammans med Linnéuniversitetet och Region Kalmar län.

Insats 2.2.3 - Fortsatt utveckling av testmiljöer för drönare.

Vinnova UAV testbädd i Västervik (TUVA) är ett testbäddsprojekt i Västervik som med stöd av Vinnova och Västerviks kommun samt en koordinering av RISE genomfördes under fyra år mellan 2017 och 2020. Utifrån testbäddsprojektet har ytterligare ett projekt startats upp kring positionering, navigation och kommunikation (PNK) för ett framtida obemannat trafikledningssystem – ett projekt som är finansierat av Trafikverket och där bland andra Telia, RISE och Västerviks kommun är partners.

En fortsatt utveckling av testmiljöer för drönare i Västervik är angeläget då området anses vara en tillväxtfråga för regionen med stor potential ur ett framtidsperspektiv och medger goda möjligheter till samverkan mellan regioner. En handlingsplan för fortsatt utveckling har tagits fram i samverkan

mellan Västerviks kommun, Region Kalmar län, region Östergötland, Linnéuniversitet, RISE och Dronecenter Sweden AB.

Samordnare: Västerviks kommun tillsammans med Västervik Framåt AB

Insats 2.2.4 - Skapa förutsättningar för etableringar av fler e-hälsoföretag i regionen.

eHealth Arena nyttjar kraften i den digitala utvecklingen och skapar förutsättningar för samverkan inom och mellan näringsliv, offentlig sektor, utbildning och forskning för att stärka konkurrenskraften.

Genom olika aktiviteter och initiativ inom området skapas möjligheter för företag att knyta kontakter med andra företag, vård och omsorg, akademi och brukare för att både utveckla och testa e-hälsoprodukter och tjänster. För att nå framgång i insatsen är det viktigt att behoven från offentlig sektor identifieras och kommuniceras. Inom arenan finns också möjlighet till stöd för inkubation samt tillgång till testbäddar via bland annat Region Kalmar län.

Samordnare: eHealth Arena tillsammans med näringsliv, länets kommuner och Region Kalmar Län.

Mål 2.3 – Underlätta för befintliga företag att vara delaktiga och bidra i den digitala transformationen för att skapa tillväxt i regionen.

Insats 2.3.1 - Öka antalet ansökningar till Region Kalmar läns konsultcheckar inom området digital omställning.

Region Kalmar län kommer även fortsättningsvis att erbjuda konsultcheckar för företagsutveckling, men då antalet ansökningar med inriktning mot digital omställning minskade under 2019 behöver förslag på åtgärder tas fram för att vända den trenden.

Samordnare: Region Kalmar län i nära samverkan med länets kommuner/näringslivskontor.

Insats 2.3.2 - Regional idémottagning för främjande av företagens digitala utveckling.

Bakgrund: Inom projektet Digital Business 2.0 är tanken att driva en regionalt utvecklad idémottagning som ger företag och organisationer råd och kontakter. Den regionala idémottagningen är till både för de företag som vill påbörja sin digitala omställning och för de företag som är igång med sin digitala utveckling och vill ta nästa steg. Målgruppsfokus ligger snarare på kunskapsspecifika områden än på branschtillhörighet. I anslutning till projektet finns även tillgång till en inkubationsprocess och innovationsfacilitering via Kalmar Science Park.

Samordnare: Kalmar Science Park

Insats 2.3.3 - Skapa hållbar tillväxt genom en strategisk satsning på digitalisering inom besöksnäringen.

Det finns behov av att skapa bättre förutsättningar för besöksnäringens företag inom Kalmar län genom att öka den digitala förmågan och åstadkomma en större förståelse för den digitala omställningen. Inom projektet Digitala lyftet är målet en hållbar tillväxt genom strategisk satsning på digitalisering inom besöksnäringen och dess företag utifrån fyra huvudområden:

1. Synliggöra ett utbud av attraherande och marknadsanpassade småländska och öländska produkter i plattformar som resenärer använder för att planera och boka sina resor.
2. Öka förståelsen för digitala plattformar och öka tillgängligheten av det digitala värdskapet.
3. Coacha företag till ökad digital förmåga och därigenom öka digital trygghet och kompetens.
4. Inventera den digitala förmågan hos aktörer, samt utveckla en digital handlingsplan.

Genom att göra behovsanalys hos företagen skapas anpassade insatser i form av praktiska workshops, studiebesök och individuell coachning för att öka den digitala förmågan.

Samordnare: IT-Plattform Småland & Öland

Mål 2.4 – Ökad jämlikhet inom IT-relaterade yrken.

Insats 2.4.1 – Öka antalet sökande till utbildningar som leder till arbeten som kräver IT-kunnande.

Antalet personer med IT-kompetens behöver öka. Här finns flera olika viktiga målgrupper att arbeta med där framför allt kvinnor är en prioriterad sådan. Genom att öka antalet kvinnor som väljer IT-utbildningar ökar både antalet personer och jämställdheten inom branschen. Aktiviteter bör därför genomföras som leder utvecklingen i denna riktning. Detta arbete sker bäst i samarbete mellan olika aktörer och insatsen ingår även i handlingsprogrammet för kompetensförsörjning i Kalmar län och Region Kalmar län kan därför samordna arbetet med att ta fram en gemensam aktivitetsplan. Då skolans läroplaner nu tydligare lyfter fram digitala inslag som till exempel förståelse för programmering så finns förhoppningen att det kan öka intresset hos kvinnor att välja sådana karriärvägar.

Samordnare: Region Kalmar län tillsammans med aktuella huvudmän och utbildningsanordnare.

3. E-hälsa

Mål 3.1 - Invånare har goda möjligheter till insyn och delaktighet i sin hälsoprocess.

Insats 3.1.1 - Utveckla teamarbete mellan kommun, primärvård och den öppna specialiserade vården.

Mål 3.2 - En tryggare och enklare vardag för individen genom digitala hjälpmedel inom e-hälsoområdet.

Insats 3.2.1 - Etablera arbetssätt för egenmonitorering.

Insats 3.2.2 - Ökad samverkan mellan kommunala och regionala hjälpmedelsverksamheter.

Insats 3.2.3 - Matcha behov och nya möjligheter inom e-hälsoområdet.

Mål 3.3 – Bättre samverkan och informationsöverföring mellan olika aktörer kring den enskildes hälsa.

Insats 3.3.1 - Vidareutveckla arbetssätt för sammanhållen journalföring mellan region och kommuner.

Insats 3.3.2 - Samarbeta över enhets- och organisationsgränser vad gäller expertkunskap.

Insats 3.3.3 - Skapa länsövergripande forum för strategiska e-hälso- och välfärdsteknikfrågor.

Bakgrund

Regeringens ambition att öka digitaliseringsprocessen, invånares krav på digitala tjänster, ett ökande problem med bemanning inom all hälso- och sjukvård i kombination med effektiviseringskrav av demografiska/ekonomiska skäl gör att detta avsnitt har tydliga kopplingar till den nationella digitaliseringsstrategins mål om digital kompetens, digital trygghet, digital innovation, digital ledning och digital infrastruktur.

Området e-hälsa är ett prioriterat område och regeringen har sedan många år tillbaka en ambition att Sverige ska vara ledande i att använda IT gränsöverskridande för tillväxt och utveckling. Visionen är att Sverige ska bli bäst i världen år 2025 på e-hälsa.

Sverige står inför en befolkningsökning där andelen personer över 80 år är en starkt växande grupp, en grupp som har höga behov av och krav på kvalificerad vård och omsorg i hemmet. Socialstyrelsen skriver i sin lägesrapport 2020 att prognoser talar för fortsatta demografiska utmaningar och lägre tillväxt i skatteunderlaget vilket kommer att öka behovet av att utnyttja de resurser som finns på ett mer effektivt sätt. För att klara detta krävs nya metoder som tillvaratar innovationer och använder digitaliseringens möjligheter för att jobba smartare, så att individens behov även fortsättningsvis kan tillgodoses. Kalmar län ingår i nationella samarbeten inom området e-hälsa och samverkar även regionalt och lokalt. Utgångspunkten bör vara att, så långt som möjligt, utvärdera och använda gemensamma lösningar antingen nationellt eller regionalt. E-hälsoarbete pågår inom flera områden och det förekommer ett flertal olika förstudier och projekt som är kopplade till olika vårdssystem och verksamheter.

Digital teknik är en stor möjliggörare för att bättre överbrygga organisationsgränser och skapa en enklare, effektivare och bättre offentlig sektor men för att denna nytta ska uppstå krävs verksamhetsutveckling och nya arbetssätt. Satsningar på e-hälsa är även till stor del satsningar på jämlikhet.

Invånarens delaktighet och insyn i hälsoprocessen ska fortsatt vara ett fokusområde. Allt fler invånare i Kalmar län sköter sina kontakter med vården via 1177 Vårdguidens e-tjänster och flera kommuner har etablerat samverkan kring kommunala e-tjänsteplattformar som också är anpassade för att kunna

hantera information via Ineras nationella tjänsteplattform – en teknisk plattform för säkert informationsutbyte mellan olika system inom vård och omsorg.

Nyttjandet av välfärdsteknologi för en tryggare vardag är på god väg, men består ännu till största delen av piloter och lokala lösningar. Marknaden erbjuder också många produkter och tjänster – i många fall oprövade. Här behöver vi skapa bättre ekonomiska, juridiska och organisatoriska förutsättningar samt arbeta med frågor om hur tekniken ska införas och användas. Det är också viktigt att vid inköp och upphandlingar ställa krav på följsamhet till nationella standarder för att i största möjliga mån få produkter och tjänster som är kompatibla med varandra.

Region Kalmar län kommer i ett projekt under 2020-2023 att skapa en struktur avseende test- och demonstrationsmiljö, en så kallad testbädd, för e-hälsolösningar som ännu inte är marknadsintroducerade. Testet förläggs i lämplig verksamhet för produkten eller tjänsten, där behov och nytta möts. Det kan exempelvis handla om en fokusgrupp, en verklig miljö som en hälsocentral, mottagning/klinik eller i en verklighetsnära simulerad miljö. Projektet gör det möjligt att framöver bättre kunna möta de förfrågningar som Region Kalmar län får om test av produkter, tjänster och metoder. Projektet ska pågå i tre år med målet att skapa tillgängliga testbäddar där företag, ideella aktörer, akademi, institut eller andra aktörer kan erbjudas en möjlighet att testa sina lösningar.

Utmaningar och möjligheter

Med hjälp av digital teknik i hemmet uppstår nya möjligheter till olika sorters teknikstöd, som komplement till traditionell vård och omsorg. Genom att ta tillvara de möjligheter som digitaliseringen medför kan vi erbjuda distansoberoende vård och omsorg. Utveckling och införande av digitala trygghetsskapande tjänster innebär också att äldre och personer med funktionsnedsättning ges bättre möjligheter att bo kvar hemma, få stöd till egenvård, bättre hälsa och stöd till fortsatt aktivt socialt liv. Utmaningen ligger i att vårdgivare måste våga lita på ett vårdsystem som i mycket högre grad än idag använder digitaliseringens möjligheter samt hantering av den digitala tekniken som hamnar inom området Medicinsk teknik med koppling till hjälpmedel.

En ökad digitalisering ställer krav på säker och god informationsbehandling. I dag finns till viss del bristande kompetens inom informations säkerhet hos både verksamhet och leverantörer.

För att digitaliseringen bättre ska bidra till att överbrygga organisationsgränser behöver ytterligare utveckling göras. De stöd och verktyg som finns används inte i tillräcklig omfattning. Det beror bland annat på brist på samordning, avsaknad av IT-stöd samt att stöden inte är tillräckligt bra utformade.

Utmaningar i det fortsatta arbetet ligger mycket i den komplexitet som finns inom hälso- och sjukvårdens och omsorgens organisatoriska och juridiska system. Detta, i kombination med svårigheter att avsätta tid för utvecklingsarbete, behöver hanteras. Utpekade ansvar, resurser och finansiering behöver vara tydligt.

Verksamhetsutveckling och nyttorealiseringsområden är svåra områden att jobba med varför det är viktigt att det finns incitament och engagemang hos medverkande parter. Här är regional samverkan med tilldelade resurser och ansvar, strukturer för gemensam ledning och styrning, vilja till förbättringsarbete, samsyn samt gemensamma mål för arbetet viktiga framgångsfaktorer.

Utvärdering och forskning kopplat till de insatser som görs inom området e-hälsa bidrar till ökad kompetens och erfarenheter tas tillvara. Denna typ av aktivitet kan även skapa förutsättningar till att påskynda utvecklingen inom e-hälsa.

Tillgång till teknisk infrastruktur för bredband är en grundläggande förutsättning för att invånare och patienter ska kunna ta del av och nyttja digitala lösningar oavsett var i länet man bor. Idag finns det stora områden i vårt län där mobil täckning saknas, vilket till exempel försvårar för personal att använda mobila arbetssätt.

Erfarenheter gjorda inom temaområdet e-hälsa stämmer väl överens med det som framkommit i utvärderingen av den regionala digitala agendan. I den har man identifierat tre områden som behöver förbättras:

- Förankring
- Samverkan
- Gemensamma resurser

Viktiga generella förutsättningar är synkroniserad lagstiftning, utbyggd infrastruktur, uppföljning och omvärldsbevakning samt tydlig process för styrning och ledning. Det är också viktigt att koppla risk och konsekvensanalys till planerade aktiviteter. Samtliga prioriterade åtgärder ska ha sin utgångspunkt i individen i centrum, med fokus på trygghet, delaktighet och tillgänglighet.

Mål och prioriterade insatser

Alla prioriterade insatser bör sätta individen i centrum, med fokus på trygghet, delaktighet och tillgänglighet.

Mål 3.1 - Invånare har goda möjligheter till insyn och delaktighet i sin hälsoprocess.

Insats 3.1.1 - Utveckla teamwork mellan kommun, primärvård och den öppna specialiserade vården

Teamarbete mellan kommun, primärvård och den öppna specialiserade vården ska utvecklas med stöd av digitala verktyg och lösningar för att arbetssätten ska kunna vara mer nära invånaren. Genom att utveckla modeller för ett ökat stöd till kommun och primärvård från den öppna specialiserade vården på sjukhusen och från specialistpsykiatrin kan tryggheten och delaktighet hos patienter öka.

Invånarens delaktighet och trygghet säkerställs genom gemensam planering för vårdens alla insatser.

En arbetsgrupp skapas med koppling till arbetet inom Nära vård.

Samordnare: Region Kalmar län tillsammans med länets kommuner.

Mål 3.2 En tryggare och enklare vardag för individen genom digitala hjälpmedel inom e-hälsoområdet.

Insats 3.2.1 - Etablera arbetssätt för egenmonitorering.

Under 2019–2020 har ett antal piloter inom egenmonitorering genomförts. Med utgångspunkt från gjorda erfarenheter i dessa piloter och den kommande upphandling som ska genomföras av Region Kalmar län för lösning/system för egenmonitorering av kroniskt sjuka ska nya och förbättrade arbetssätt skapas. Samarbete genom arbetssätt och resurser över organisationsgränser (region och kommun) medför att patienter får en sömlös kontakt med vården vilket medför ökad trygghet.

Samordnare: Region Kalmar län tillsammans med länets kommuner.

Insats 3.2.2 - Ökad samverkan mellan kommunala och regionala hjälpmedelsverksamheter.

Skapa en ökad tydlighet för individen genom förbättrad samverkan inom området digitala hjälpmedel. Arbeta för ett utökat utbud och att tydliggöra hur Region Kalmar läns och kommuners ansvar koordineras. Långsiktigt mål är att etablera ett gemensamt sortimentsarbete inom digitala hjälpmedel.

Dessutom se över möjligheterna till en ökad samordning mellan kommunerna avseende stöd med upphandling, lagerhållning, distribution och service av digitala hjälpmedel.

Samordnare: Kommunförbundet Kalmar län tillsammans med Region Kalmar län

3.2.3 - Matcha behov och nya möjligheter inom e-hälsoområdet.

Genom att tillsammans med näringslivet och andra aktörer testa nya idéer och digitala lösningar kan vi bidra till en ökad kunskap samt behovsprövade, bättre och mer konkurrenskraftiga lösningar. En nyckelfråga inom insatsen är att identifiera och arbeta utifrån de strategiska behov som finns inom bland annat vård och omsorg. Detta för att sedan utifrån ett system av satsningar inom e-hälsa, som t.ex. testbäddsverksamhet, stödinsatser för företagsutveckling och kompetensbyggnad, kopplat till forskning, bidra till en näringslivstillväxt inom området e-hälsa samt ett ökat användande av digitala hjälpmedel och välfärdstjänster.

Samordnare: eHealth Arena tillsammans med Region Kalmar län och länets kommuner.

Mål 3.3 Bättre samverkan och informationsöverföring mellan olika aktörer kring den enskildes hälsa.

Insats 3.3.1 Vidareutveckla arbetssätt för sammanhållen journalföring i region och kommuner.

Sammanhållen journalföring i Cosmic inom Region Kalmar län innebär en förbättrad tillgång till rätt information till rätt person vid rätt tillfälle.

Borgholms kommun har under 2019 använt funktionalitet i Cosmic som stöd i samverkan med Region Kalmar län. Utifrån de erfarenheter som vuxit fram under pilottiden ska nu arbetssätt och samverkan vidareutvecklas och effektiviseras. En sammanhållen journalföring medför förståelse och sparar tid för personal samt att informationshanteringen i vården blir mer patientsäker för den enskilde.

Samordnare: Arbetsgrupp inom projektet för ”sammanhållen journalföring”.

Insats 3.3.2 Samarbete över enhets- och organisationsgränser vad gäller expertkunskap.

Med utgångspunkt i den kartläggning och behovsanalys som genomförs inom förstudien ”Konsultationer för samverkan” ska resultatet omvandlas till praktiskt arbete. För ett effektivt samarbete behövs möjligheter att kunna stödja varandra och ha tillgång till rätt kompetens på rätt plats vid rätt tillfälle så som t.ex. tillgång till expertkunskap på distans via video, chatt, eller telefon. Nya arbetssätt och eventuella nya verktyg ska etableras och implementeras. En arbetsgrupp utses efter genomförd förstudie.

Samordnare: Region Kalmar län tillsammans med länets kommuner

Insats 3.3.3 Skapa länsövergripande forum för strategiska e-hälso- och välfärdsteknikfrågor.

Arbetet med e-hälsa och välfärdsteknik pågår aktivt på flera olika nivåer inom en mängd olika myndigheter, organisationer och grupperingar. Nationella lösningar arbetas fram, men har ibland svårt att hitta till regional och kommunal nivå. Insatser sker lokalt och regionalt där en bättre samverkan och ett större erfarenhetsutbyte mellan olika parter skulle kunna skapa både effektivisering, bättre service och ökad säkerhet.

Genom att skapa ett länsövergripande forum för e-hälso- och välfärdsteknikfrågor, skulle flera av de strategiska frågorna kunna hitta sin hemvist och dessutom ge bättre förutsättningar för att ta tillvara nationella initiativ. Syftet är att utveckla arbetssätt för en ökad samverkan inom området.

Samordnare: Region Kalmar län i samverkan med länets kommuner och Kommunförbundet Kalmar län

4. Infrastruktur

Mål 4.1 - Öka tillgången till bredband för människor och saker.

Insats 4.1.1 - Genomföra regional finansieringsmodell för utveckling av bredbandsinfrastruktur i Kalmar län.

Insats 4.1.2 - Mäta upplevd digital kommunikation

Insats 4.1.3 - Aktivt arbeta för (parallell) finansiering för bredbandsutveckling

Mål 4.2 - Utveckla områden där bredbandsinfrastruktur möjliggör utveckling av ett datadrivet hållbart samhälle.

Insats 4.2.1 - Utveckla digital infrastruktur för uppkopplade stråk.

Insats 4.2.2 - Arbeta för att stärka och utveckla trådlösa nät för saker.

Insats 4.2.3 - Positionering – Navigation – Kommunikation för ett framtida UTM (Unmanned Traffic Management system).

Insats 4.2.4 – Åstadkomma ett ökat skydd mot och förbättrad förmåga att hantera cyberangrepp för att minska de digitala sårbarheterna i Kalmar län.

Mål 4.3 - Stärka bredbandsinfrastrukturen i samhällsutvecklingsprocessen.

Insats 4.3.1 - Forum för att utveckla länets bredbandsinfrastruktur.

Insats 4.3.2 - Inkludera bredbandsinfrastruktur i samhällsplaneringen.

Bakgrund

Detta avsnitt har tydliga kopplingar till den nationella digitaliseringsstrategins mål om digital infrastruktur samt den nationella bredbandsstrategin. Avsnittet utgör även handlingsplan för den regionala bredbandsstrategin för 2021 och 2022.

Tillgång till bredbandsinfrastruktur ger ökade möjligheter att ta del av samhällets tjänster och utbud och att driva företag. Området kan också kopplas till målet i Agenda 2030 som handlar om att bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

Skiftet från teknikorientering (IT och fiber) och stöd för utbyggnad till samhällspåverkan och planering har börjat men behöver påskyndas. Det är viktigt att flytta fokus från kostnader att bygga ut och utveckla näten till nytta och användandet av de tjänster som bredbandsinfrastrukturen möjliggör och den samhällsnytta som kan skapas.

I Kalmar län har över 80 procent av hushållen möjlighet att ansluta sig till bredband med minst 1 Gbit/s. Det är sedan 4 av 5 hushåll som verkligen ansluter byggnaden. När man tittar närmare på landsbygden har dock endast drygt 40 procent möjlighet att ansluta sig. Parallellt sker sedan 2016 en nedstängning av det befintliga kopparnätet vilket utesluter bredbandslösningar som ADSL och VDSL. Denna utveckling sker först på landsbygden. De mobila näten byggs ut och uppdateras löpande vilket ger bättre täckning, nya funktioner och bättre kapacitet och under 2021-2022 kommer dessutom utbyggnaden av nya frekvenser och 5G att inledas. Kalmar län har i det närmaste full geografisk täckning utomhus för bandbredd upp till 10 Mbit/s. När det däremot gäller kapaciteten, bandbredd upp

till 30 Mbit/s, samt inomhustäckning, ser verkligheten mindre bra ut. Täckningen för andra trådlösa publika nät är begränsad i Kalmar län men kommer att stärkas.

Samtidigt som en geografisk utbyggnad av nätet sker, ställer den digitala omställningen i samhället hela tiden ökade krav på bredbandsinfrastrukturen. Det gäller till exempel effektivare energianvändning, ökad kapacitet, bättre cybersäkerhet och lägre fördröjning. Effekten av detta blir att användaren upplever ett sömlöst nät med åtkomst till alla typer av digitala tjänster där användaren befinner sig.

Utmaningar och möjligheter

Den mängd data som skapas, samlas in och analyseras ökar snabbt och volymen fördubblas var tredje år. Det förutsätter en ständig utveckling av resilient och hållbar bredbandsinfrastruktur, det vill säga ett system som snabbt återgår till normal funktion efter att störningar har avhjälpats. I områden där människor och uppkopplade saker normalt befinner sig, bör det vara möjligt att använda digitala tjänster via trådlös eller fast uppkoppling. Realtidsanvändning ställer även krav på låg fördröjning och trafikprioritering för olika applikationer.

Såväl individer, företag som offentlig sektor genererar data. Bredbandsinfrastruktur finns inbyggd och utvecklas ständigt i hemmet, fastigheter, tekniska försörjningssystem, transportsystem, industriella processer, både i stadsmiljöer och för landsbygden. En stor mängd data kommer också från sensorer i till exempel trafikmiljöer eller industriell produktion. När data görs tillgänglig kan den användas till att effektivisera och förbättra produktions- och logistikprocesser, men också konsumtionsmönster. Kopplat till detta behöver användarens rättigheter och integritet för hantering av data för fysiska och juridiska personer förtydligas. En ökad kunskap, kompetens och trygghet genom information och erfarenhetsutbyte gällande datahantering blir viktigt för en digital omställning och för att påskynda en ökad digital delaktighet.

Inriktningen är att utbyggnad av heterogena fiberbaserade nät ska vara grunden för bredbandsinfrastrukturen i Kalmar län. Även om uppkoppling eller anslutning sker via trådlösa nät är fibertäckning avgörande för de stora mängder data som ska transporteras. Det är därför prioriterat att fiberbaserade nät byggs på landsbygden och i kustnära områden. Här finns var tionde hushåll och nära ett av tre arbetsställen i länet. För att möta kraven på hög hastighet, stor kapacitet, liten fördröjning, ständig uppkoppling och tillgänglighet behövs en samverkande bredbandsinfrastruktur med trådlösa och mobila nät. Genom dialog med marknadens aktörer ska vi driva på och uppmuntra utbyggnad, uppgradering och användning av flera olika nät.

Inom bredbandsinfrastrukturen bör regionens aktörer inom flera områden agera samlat för att få en större tyngd samt för att kunna samordna kompetenser. Bredbandsinfrastrukturen bör vara en central fråga hos berörda offentliga aktörer på statlig, regional och kommunal nivå. Vid offentlig fysisk planering och investeringar bör en utvärdering göras över hur olika nät kan användas för att bäst säkerställa digitala tjänsters krav.

Länets kommunala stadsnät är viktiga aktörer i arbetet med att nå en snabb utveckling av bredbandsinfrastrukturen i länet, både vad gäller att bidra med kompetens och att åstadkomma en praktisk utbyggnad. En nära dialog och samverkan mellan stadsnät, kommuner, Region Kalmar län och andra berörda intressenter är därför viktig för att nå en god måluppfyllelse och en fortsatt utveckling. En utökad dialog kommer att ske via flera av insatserna i agendan.

Mål och prioriterade insatser

Sedan den ursprungliga regionala digitala agendan arbetades fram har frågan om utvecklingen av bredbandsinfrastruktur breddats. Från förutsättningar för utbyggnad av fiber och mobilnätens täckning till ett bredare perspektiv. Bredbandsinfrastrukturen utvecklas kontinuerligt och ett allt mer digitalt samhälle förutsätter inte bara täckning och utbyggnad utan även kontinuerlig utveckling av

tillgänglighet, kapacitet och säkerhet. Därför har temaområdet infrastruktur valt att bredda målen för att bättre motsvara utvecklingen i det digitala samhället.

Insatserna i handlingsplanen är av karaktären initiera och samordna. Separata formella beslut samt resurssäkring för konkreta insatser och aktiviteter sker tillsammans med de involverade aktörerna i en senare fas. Investeringar i nätinфраstruktur hanteras utanför den regionala digitala agendan.

Mål 4.1 - Öka tillgången till bredband för människor och saker.

Insats 4.1.1 - Genomföra regional finansieringsmodell för utveckling av bredbandsinfrastruktur i Kalmar län.

Kalmar län har som mål att alla hushåll och företag år 2025 ska ha tillgång till minst 1 Gbit/s. Region Kalmar län har utrett ett förslag till och beslutat om en regional finansieringsmodell för att stödja arbetet att nå uppsatta mål. Insatsen innebär ett genomförande av arbetsprocessen för regional finansieringsmodell.

Samordnare: Region Kalmar län

Insats 4.1.2 - Mäta upplevd digital kommunikation.

Mätningar kan till exempel handla om tillgång till 100 Mbit/s, mobiltäckning, användarens upplevelse av digital kommunikation samt kartläggning av utbyggnadsprojekt. Genomförande kommer att ske i samverkan med regionsamverkan Sydsverige¹ och Internetstiftelsen.

Samordnare: Region Kalmar län.

Insats 4.1.3 - Aktivt arbeta för (parallell) finansiering för bredbandsutveckling.

Arbeta med investeringsbehovet för en fullt utbyggt, robust och framtidssäker bredbandsinfrastruktur. Förutom marknadsdriven utveckling kommer arbete med förutsättningar för nationellt investeringsstöd, kommande program för finansiering inom bland annat CEF2 och EUInvest att prioriteras. Genomförande kommer att ske i samverkan med regionsamverkan Sydsverige.

Samordnare: Region Kalmar län.

Mål 4.2. - Utveckla områden där bredbandsinfrastruktur möjliggör utveckling av ett datadrivet hållbart samhälle.

Insats 4.2.1 - Utveckla digital infrastruktur för uppkopplade stråk.

Utvecklad samverkan på regional nivå mellan infrastrukturer för bredband, transporter och eldistribution för att skapa de strukturella förutsättningarna för ökad mobilitet och mobilitetstjänster. Här ingår att delta aktivt i nationella forum och samverkan kring multimodala transporter samt digitaliserade och uppkopplade gods- och persontransporter.

Samordnare: Region Kalmar län.

Insats 4.2.2 - Arbeta för att stärka och utveckla trådlösa nät för saker

¹ Regionsamverkan Sydsverige är ett samarbete mellan Regionerna Blekinge, Halland, Jönköpings län, Kalmar län, Kronoberg och Skåne kring bland annat arbetsmarknad och kompetensförsörjning, bredband och digitalisering, infrastruktur, kollektivtrafik och kultur.

Utveckla samverkan på regional nivå för att underlätta att stärka kapacitet och täckning för trådlösa nät.

Ansvar: Region Kalmar län

Insats 4.2.3 - Positionering – Navigation – Kommunikation för ett framtida UTM (Unmanned Traffic Management system).

Testa och utvärdera möjligheten och ändamålsenligheten med att använda mobilnätet för att positionera, navigera och kommunicera med förarlösa flygande farkoster utom synhåll för operatören. Detta under övervakning, på ett säkert sätt och enligt gällande lagar och regler. Nya radiofrekvenser i 4G och 5G ger stora möjligheter att lägga till tjänster i näten som är viktiga för många målgrupper såsom applikationer inom Internet of Things (IoT) och autonoma farkoster. Projektet är kopplat till Dronecenter Swedens testbädd i Västervik.

Samordnare: Aktuell projektgrupp

Insats 4.2.4 – Åstadkomma ett ökat skydd mot och förbättrad förmåga att hantera cyberangrepp för att minska de digitala sårbarheterna i Kalmar län.

Genomföra erfarenhetsutbyte, kompetensutveckling samt utbildningsinsatser inom cybersäkerhet för såväl kommuner, region Kalmar län, myndigheter och näringsliv. Samverkan med ansvariga myndigheter ska stärkas för att aktivt öka förmågan att hantera cyberangrepp. I arbetet ska även ingå ökad kunskap och större förståelse för den enskildes rättigheter och integritet vad gäller hantering av data. När det gäller ökad kunskap om cybersäkerhet hos civilsamhället, finns detta bland annat med som en del i arbetet med rörlig digital coaching.

Samordnare: Region Kalmar län tillsammans med Länsmöte bredband.

Mål 4.3 - Stärka bredbandsinfrastrukturen i samhällsutvecklingsprocessen

Insats 4.3.1 - Forum för att utveckla länets bredbandsinfrastruktur.

Ansvara för att forum som kan bidra till utvecklingen av bredbandsinfrastruktur i Kalmar län finns och genomförs. Inom ramen för regionala bredbandsforum kan det exempelvis initieras utredningar och insatser, främja bredbandsutveckling samt initiera och hantera projekt.

Insatsen ska leda till att länets/regionens intressenter dels får bättre kunskap och kännedom om utveckling av marknad, teknik, lagar och förordningar. Dessutom utveckla samverkan mellan intressenter och nätbyggare samt mellan olika nätbyggare för att påskynda utvecklingen.

Samordnare: Region Kalmar län.

Insats 4.3.2 - Inkludera bredbandsinfrastruktur i samhällsplaneringen.

Det finns behov av att bättre inkludera bredbandsinfrastruktur i samhällsplaneringen. Frågor som behöver hanteras är bland annat riskhantering, robusthet, cybersäkerhet och hållbarhet (inklusive energianvändningsperspektivet), för länets bredbandsinfrastruktur men också bredbandsfrågor exempelvis med koppling till annan infrastruktur och kollektivtrafik samt fysisk planering. Översiktsplaner, detaljplaner och bygglov samt markavtal och tillståndshantering behöver utformas och samordnas med regionala och kommunala bredbandsstrategier och handlingsprogram samt i linje med beslut på nationell nivå och inom EU. Insatser kan till exempel handla om utbildningar, länsgemensam metodutveckling och kunskapsutbyte.

Samordnare: Region Kalmar län i samverkan med Länsstyrelsen och länets kommuner.

5. Kommunal e-utveckling

Mål 5.1 – Öka kommunernas digitaliseringsgrad.

Insats 5.1.1 - Skapa möjligheter för gemensam och sammanhållen digital utveckling.

Insats 5.1.2 - Mäta och analysera kommunernas digitaliseringsgrad samt ta fram förslag på gemensamma aktiviteter.

Insats 5.1.3 - Genomföra erfarenhetsutbyte, kompetensutveckling och omvärldsbevakning via gemensamma kommunstrategiska dagar.

Mål 5.2 – Att med digitaliseringens möjligheter skapa en enklare vardag för privatpersoner och företag samt nå högre kvalitet och effektivitet i den kommunala verksamheten.

Insats 5.2.1 - Gemensamt undersöka möjligheten att ansluta kommunerna till Min myndighetspost.

Insats 5.2.2 - Genomföra gemensamma kompetenshöjande aktiviteter kring olika digitala verktyg.

Insats 5.2.3 - Ökad samverkan inom KLLOK-avtalet.

Mål 5.3 – Tillgängliggöra rätt information för att möjliggöra innovation och delaktighet.

Insats 5.3.1 - Genomföra en förstudie för publicering av öppna data.

Bakgrund

Detta avsnitt har kopplingar till den nationella digitaliseringsstrategins mål om digital kompetens, digital trygghet och digital innovation.

Det är viktigt att skapa sig en bra bild över nuläget för att kunna göra planer för framtiden och fatta rätt beslut. Att mäta digital mognad för att sedan jämföra med andra, eller mot ett genomsnitt, skapar en bra förståelse för var man befinner sig och vilka åtgärder som är nödvändiga att genomföra och vad som behöver prioriteras. Till största delen handlar digitalisering inte om teknik utan om verksamhetsutveckling och förändringsledning. Tekniken är medlet för att åstadkomma förflyttningen från ett nuläge till ett önskat läge. Genomgående i arbetet med den regionala digitala agendan har behovet av en ökad digital kompetens lyfts fram som ett prioriterat område. Detta oavsett temaområde. Det behövs en kunskapsökning generellt kring digital omställning men även mer specifikt kring förändringsledning och olika digitala verktyg.

Möjligheter och utmaningar

Framtida utmaningar ställer höga krav på den service kommunala verksamheter tillhandahåller. Förutom att människor lever längre och behovet av resurser då ökar så har den yngre generationens kommuninvånare allt större krav på leveransen av kommunala tjänster. Ska vi lyckas behålla de unga som invånare och bibehålla attraktiviteten som bostadsort behöver vi se över den service som kommunerna tillhandahåller.

Det kommer nya krav från invånarna på insyn och öppenhet. De verksamhetssystem som idag används är i många fall gammalmodiga och tillåter t.ex. inte standardiserade exporter av data. Likaså är affärsmodellerna för verksamhetssystemen ofta så konstruerade att kommunerna låses in som kunder. Även om lagen om offentlig upphandling (LOU) och dataskyddsförordningen är till för en god sak så

innebär de stora utmaningar och resurser för hantering av information och IT. För att möta dessa utmaningar behöver den allmänna kunskapen kring digitalisering höjas, men även spetskompetens efterfrågas och här har universitetet en viktig roll. Möjlighet till kompetensdelning mellan kommuner, koncept för testbäddar och utveckling av planer för digital omställning i verksamheterna är också områden som behöver ses över.

Mål och prioriterade insatser

Arbetet med temaområdet kommunal e-utveckling präglas av SKR:s tre övergripande mål för digitalisering: ”En enklare vardag för privatpersoner och företag”, ”Smartare och öppnare förvaltning stödjer innovation och delaktighet” samt ”Högre kvalitet och effektivitet i verksamheten”. En grundförutsättning för att nå dessa mål är att ha rätt resurser, en viljeinriktning för arbetet på ledningsnivå samt planer för genomförande.

Mål 5.1 - Öka kommunernas digitaliseringsgrad

Insats 5.1.1 - Skapa möjligheter för gemensam och sammanhållen digital utveckling.

Det finns en vilja att åstadkomma en ökad samverkan mellan kommunerna inom digitaliserings- och IT-frågor. Bland annat vad gäller att ta fram en gemensam plan för inriktning, samordning och utveckling av digitala lösningar. Det övergripande målet är att skapa konkreta förbättringar för länets invånare.

Samordnare: Kommunförbundet Kalmar län och LänsIT-rådet

Insats 5.1.2 - Mäta och analysera kommunernas digitaliseringsgrad samt ta fram förslag på gemensamma aktiviteter.

Att mäta digital mognad och att göra det på ett standardiserat sätt ger ett bra underlag för planering av kommande insatsområden. SKR:s mätverktyg eBlomlådan, som tidigare använts av länets kommuner, är dock under utveckling och för att skapa en enhetlig mätmetod behöver därför kommunerna komma överens om vilket mätverktyg som framöver ska användas. Mätningen är till dels för att se den egna kommunens mognadsgrad men även för att identifiera vilka kommuner som kommit långt inom specifika områden. På så sätt kan dessa dela med sig av erfarenhet och kunskap och agera draglok åt övriga.

När mätning skett görs en analys av resultatet och en gemensam aktivitetslista tas fram som förslag för gemensamma insatser.

Samordnare: Kommunförbundet Kalmar län och LänsIT-rådet.

Insats 5.1.3 - Genomföra erfarenhetsutbyte, kompetensutveckling och omvärldsbevakning via gemensamma kommunstrategiska dagar.

Att sprida kunskap om digitaliseringens möjligheter är en utmaning, men en viktig del för en organisations digitala mognadsresa. En viktig målgrupp inom kommunerna som behöver ha kunskap om digital transformation är ledning, chefer och strategiska nyckelpersoner. Via kommunstrategiska dagar ges möjlighet till kunskapshöjande aktiviteter, omvärldsbevakning, erfarenhetsutbyte och nätverkande. Om digitaliseringen blir en naturlig del i strategiska diskussioner på ledningsnivå

avdramatiseras området och en digital omställning i verksamheten blir både smidigare och mer lättstartad.

Samordnare: Kommunförbundet Kalmar län

Mål 5.2 - Att med hjälp av digitaliseringens möjligheter skapa en enklare vardag för privatpersoner och företag samt nå högre kvalitet och effektivitet i den kommunala verksamheten.

Insats 5.2.1 - Gemensamt undersöka möjligheten att ansluta kommunerna till Min myndighetspost.

E-tjänster utgör grunden för en förbättrad service för invånare och verksamheter och med hjälp av dessa kan 24-timmarsmyndigheten uppnås på allvar. En av utmaningarna är att hålla ihop informationskanalerna till invånaren. Min myndighetspost är en tjänst för säker digital post från myndigheter och kommuner och används idag av 141 st. avsändande organisationer till ca 4 miljoner användare. En av länets kommuner (Mönsterås) använder tjänsten redan idag.

Insatsen syftar till att undersöka förutsättningarna för att eventuellt ansluta länets kommuner till Min myndighetspost och om det finns synergier att göra detta tillsammans och via de e-tjänsteplattformar som redan idag används av kommunerna.

Samordnare: LänsIT-rådet

Insats 5.2.2. - Genomföra gemensamma kompetenshöjande aktiviteter kring olika digitala verktyg.

Teknikutvecklingen går i en rasande fart och det händer samtidigt inom alla sakområden. Utvecklingen av artificiell intelligens (AI), automation/robotisering (RPA), maskininlärning (ML) och andra liknande tekniker formligen exploderar och påverkar både invånare och verksamheter. För att förstå hur vi på bästa sätt drar nytta av dessa verktyg behövs riktade kunskapshöjande åtgärder. Genom aktiviteter som till exempel seminarier och utbildningar ges möjlighet för berörd personal att sätta sig in i området.

Samordnare: Kommunförbundet Kalmar län

Insats 5.2.3 - Ökad samverkan inom KLLOK-avtalet

KLLOK-avtalet (Kalmar Läns Landsting Och Kommuner) är ett gemensamt kommunikations- och telefoniavtal där i stort sett alla kommuner i länet samt Region Kalmar län är parter. Avtalet innehåller stora delar utveckling och samverkan och bland annat finns en samverkansmodell för styrning av arbetet och uppföljning av avtalet. Avtalet ger stora möjligheter till samarbeten som bland annat kan ge förbättrad service och effektivare resurshantering. Genom att arbeta för en ökad samverkan inom avtalet drar vi nytta av ett redan påbörjat arbete och skapar bättre förutsättningar för både invånare och verksamhet.

Samordnare: Strategisk grupp för KLLOK-avtalet.

Mål 5.3 – Tillgängliggöra rätt information för att möjliggöra innovation och delaktighet.

Insats 5.3.1 - Genomföra en förstudie för publicering av öppna data.

Öppna data är digital information som fritt kan användas utan inskränkningar. Informationen tillgängliggörs på ett standardiserat sätt och hålls kontinuerligt uppdaterad. Genom att förenkla för invånare och företag att ta del av och vidareanvända information från den offentliga förvaltningen förbättras möjligheterna till ”ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning”. Tillgängliggörande av data på ett standardiserat sätt ger företag och utvecklare möjlighet att innovera och skapa nya affärsidéer som till exempel miljöbesparande eller trygghetskapande tjänster som i förlängningen gynnar både utvecklare och informationsägare. Dessutom kan publicering av öppna data ge bra förutsättningar för olika forskningsunderlag.

Sverige är ett av de sämsta länderna när det kommer till att tillgängliggöra öppna data, både bland EU- och OECD-länderna. Det pågår nationella initiativ för att motverka detta, men även på regional nivå behöver en kraftsamling ske.

En inventering och utvärdering av vilken typ av data som efterfrågas, och som kan vara aktuell för publicering, skapar ett kunskapsunderlag för kommuner och region som underlättar prioriteringsarbetet vid ett tillgängliggörande. Genom att dessutom titta på en gemensam samverkansmodell och förslag på teknisk plattform nås ytterligare positiva effekter då samma typ av information kan tillgängliggöras på ett likformigt sätt. Syftet med genomförandet av förstudien är alltså att använda resultatet som ett underlag för fortsatt dialog om samverkan gällande publicering av öppna data.

Samordnare: Region Kalmar län tillsammans med länets kommuner.

Bilaga 1 – utdrag ur länets regionala utvecklingsstrategi

Länets regionala utvecklingsstrategi lyfter med följande formuleringar fram digital omställning som ett av tre viktiga horisontella perspektiv.

Digital omställning

Den digitala omställningen är en stark samhällsförändrande kraft som på mindre än trettio år förändrat människans förutsättningar och beteenden radikalt. Därför talar vi numera inte längre om att digitalisera befintliga företagsformer – den digitala omställningen påverkar alla områden i samhället. Vi ska dra nytta av den digitala omställningen för att vitalisera och stärka Kalmar län. Alla i länet ska ha möjlighet att använda digitala samhällstjänster, för att skapa nya värden och motverka digitalt utanförskap. Detta förutsätter en stark digital infrastruktur och kompetenshöjande aktiviteter. IT-sektorn är i sig en av de snabbast växande näringarna men är inte den enda effekten av teknikutvecklingen. Traditionella affärsmodeller utmanas samtidigt som omställningen ger stora möjligheter till effektivisering och utveckling av nya tjänster, produkter och affärsmodeller. Också offentliga aktörer behöver utveckla sina verksamheter och omvärdera sina roller. Genom e-tjänster och effektivare processer kan dialogen mellan invånare och offentlig sektor stärkas. Genom ökad insyn och större delaktighet kan tilliten till demokratin öka.

Vi vet också att det digitala samhället kan innebära nya risker och sårbarheter och måste därför ständigt tillämpa ett säkerhets- och integritetsperspektiv. Tekniken skapar nya möjligheter att kommunicera och minskar därigenom avstånden mellan människor. Samtidigt blir det möjligt att välja och välja bort information, vilket kan leda till ett ökat avstånd mellan människor. Om människor i ett samhälle inte delar en grundläggande världsbild och människor med olika åsikter inte möts riskerar polariseringen mellan människor och grupper i samhället att öka.

Kalmar läns regionala utvecklingsstrategi innehåller också följande strategier med direkt koppling till den digitala omställningen.

Planera för en trygg och tillgänglig digital och fysisk miljö

Att mötas och finnas i ett sammanhang och i olika sociala nätverk är viktigt för välbefinnandet. Det är därför väsentligt att etablera mötesplatser som bidrar till att öppna upp för deltagande, delaktighet och tillgänglighet. Här är deltagande i olika sociala nätverk en viktig del. Genom den digitala utvecklingen har tillgången till delar av samhällets service aldrig varit så god som i dag, men insatser krävs för att säkra utbyggnaden av digital infrastruktur och stärka den digitala delaktigheten i takt med att allt fler samhällstjänster digitaliseras. Vi ska öka förutsättningarna och möjligheterna för alla invånare att ta ett aktivt samhälls- och demokratiansvar genom att planera för trygga och tillgängliga fysiska och digitala miljöer, såväl i stadsmiljö som på landsbygden. Här fyller folkbiblioteken en viktig roll. Även föreningslivet utgör en viktig arena för samhällsengagemang och en mötesplats där människor med olika bakgrund samlas kring gemensamma intressen. Det kan även bidra med kunskap och förbättringar hos offentlig verksamhet genom att synliggöra otillfredsställda behov hos olika målgrupper.

Utveckla stöd till unga att kunna ta tillvara de möjligheter som internationalisering och digitalisering erbjuder

Möjligheterna för internationella samarbeten, utbyten och kontakter riktade till barn och unga ska öka. Samtidigt som vi i Kalmar län kan bidra med mycket till andra länder har vi också mycket att lära av andra. Det finns åtskilligt att vinna på att i unga år möta andra kulturer och konfronteras med andra sätt att tänka. Här är digitaliseringen ett verktyg och något som vi ska ta tillvara på och utveckla.

Möjliggöra digital kommunikation i hela länet

En utbyggd digital infrastruktur är viktig för länets utveckling och för att stärka länets attraktivitet och den sociala sammanhållningen. Viktiga delar i detta är ökad tillgång till och användning av informations- och kommunikationsteknik. Målet är att alla i Kalmar län, senast år 2020, ska ha minst 100 Mbit/s bredband. Detta förutsätter fortsatt hög utbyggnadstakt och bättre samverkan mellan olika

tekniker och aktörer. Vi måste också förbättra kvaliteten och minska sårbarheten i nätet samt höja kapaciteten och kvaliteten i de trådlösa alternativen.

Nyttja krafterna i den digitala ekonomin och den digitala utvecklingen

I Kalmar län ska företag ha kunskapen och förmågan att kunna dra nytta av digitaliseringens och den digitala ekonomins möjligheter. Här ska finnas en god kunskap om hur till exempel digital teknik kan användas för att skapa förutsättningar för fler affärer, expansion och förbättrad lönsamhet. Därigenom förbättrar vi näringslivets konkurrenskraft. Kreativa mötesplatser i både fysisk och digital miljö, där universitet, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhället kan mötas, ska ge förutsättningar för samverkan och samhandling.

Bilaga 2 – arbetsgrupper/samtalspartners

Förteckning över de som deltagit i arbetet med att revidera länets regionala digitala agenda.

Kompetens

Arbetsgrupp

Jenny Christiansson – Skolutvecklare, Kommunförbundet Kalmar län

Per-Olof Fahlström – Verksamhetsledare Unga & Utbildning, Kommunförbundet Kalmar län (samordnande)

Katarina Johansson – Samordnare Kompetensförsörjning, Region Kalmar län

Naemi Karlsson – Biblioteksutvecklare, Region Kalmar län

Referensgrupp

Christer Bergqvist - PRO

Hanna Carlsson – Bibliotekarie, Kalmarsunds Gymnasieförbund

Alastair Creelman – E-lärande specialist, Linnéuniversitetet

Elisabeth Wall – Vuxenskolan

Näringsliv

Samtalspartners

Niclas Andersson – Kontorschef, Consid

Mathias Billmark - VD, IT-plattform Småland Öland

Mikael Ekström - Senior Digitalization Advisor, TietoEVERY

John Jeansson - Ekon.dr. Universitetslektor, Linnéuniversitetet

Patrik Karlsson - Projektledare Digital Business Kalmar Science Park

Stefan Karlsson – Projektledare, IUC Kalmar län

Ulf Kullin - Näringslivschef Västerviks kommun

Robert Wallin - Bitr. Regionchef, Företagarna Småland & Östergötland

Johanna Wihl - Näringslivschef, Oskarshamns kommun

Magnus Garp – Strateg digital utveckling, Region Kalmar län (samordnande)

Referensgrupp

Kommunala näringslivschefer

E-hälsa

Arbetsgrupp

Eva Järvholm – IT-strateg Region Kalmar län (samordnande)

Fia Mårdfeldt - Projektledare eHealth Arena

Johanna Nilsson - Utvecklingsledare Äldre, Kommunförbundet Kalmar län

Magnus Persson – Utvecklingsdirektör, Region Kalmar län

Niklas Palmqvist, IT-chef, Ölands kommunalförbund

Sofia Wermelin - Verksamhetsledare Hälsa och social välfärd, Kommunförbundet Kalmar län

Magnus Garp – Strateg digital utveckling, Region Kalmar län

Referensgrupp

eHälsonätverket för digitala verksamhetsutvecklare

Infrastruktur

Samtalspartners

Victor Bruze - Länsstyrelsen i Kalmar

Jan Gunnarsson - Stadsnättschef, IP-Only

Magnus Hammarstedt – Bredbandskoordinator, Region Kalmar län (samordnande)

Malin Ohlsson – Landsbygdsutvecklare, Västerviks kommun

Christer Sjöstedt – Fibersamordnare, Vimmerby fiber (SydOstNet)
Staffan Skeppe - Client Executive, Telia Company

Referensgrupp

Länsmöte bredband

Kommunal e-utveckling

Arbetsgrupp

Anna Andersson - Verksamhetsutvecklare, Hultsfreds kommun
Henrik Andersson - IT-chef, Emmaboda kommun
Robert Carlsson - Digitaliseringsledare, Kalmar kommun (samordnande)
Torben Grut – Verksamhetsutvecklare, Mönsterås kommun
Malin Hanson - Digitaliseringsstrateg, Västerviks kommun
Niklas Hörling – Digitaliseringschef, Kalmar kommun
Torbjörn Johansson – IT-chef, Mönsterås kommun
Christer Lundh – Administrativ chef, Västerviks kommun
Niklas Palmquist – IT-chef, Ölands kommunalförbund
Linus Martinsson – IT-chef, Torsås kommun
Maria Oscarsson – IT-strateg, Högsby kommun
Anna Stålbrand Sundh – IT-chef, Kalmar kommun
Magnus Garp – Strateg digital utveckling, Region Kalmar län

Referensgrupp

LänsIT-rådet Kalmar län

Styrgrupp för Digital agenda för Kalmar län 2019-2020

Karin Helmersson – Regionråd, Region Kalmar län (styrgruppens ordförande)
Pär-Gustav Johansson - Regionråd, Region Kalmar län
Henrik Nilsson Bokor - Kommunstyrelsens ordförande, Torsås kommun (styrgruppens v. ordförande)
Anna-Kajsa Arnesson - Kommunstyrelsens 1:e vice ordförande, Mörbylånga kommun
Frida Boklund – Regionchef, Företagarna
Evalill Nilsson – Universitetslektor och verksamhetsledare för ehälsainstitutet, Linnéuniversitetet.